

”Carlstads Weckotidningar” var Karlstads första dagstidning och gavs ut från 11 mars 1774 till 8 augusti 1789

Läsare fick skicka in texter som kunde kommenteras i senare nummer av tidningen. Flera nummer av tidningen finns i KB:s tidningsdatabas men tidning nr 21 saknas och där startade följande inlägg. Tolkat av Björn Albinson, Värmlands Brandhistoriska Klubb, maj 2024.

1777-06-03 (tidning nr 22)

Med anledning av vad som om Kristinehamns återuppbyggande blivit anmärkt i tidningen nr 21 är följande på vederbörlig begäran infört.

Den upplysta delen av allmänheten finner flera svårigheter som möter vid projekt för så väl Kristinehamns som andra liknande städers återuppbyggande. Om alla bagerier och brygghus flyttades ut ur staden uppkomma oundvikligen främst minskande behov av dessa borgerliga näringars och sedan att de som arbetar med ved, mjöl, malt, dricka och bröd får besvärligare transporter. Man kan inte ta för givet att var och en som vill försöka arbeta själv får det lättare. Ju fler svårigheter, för nybörjare, som stadens författningar medför, desto fler avskräcks att där sätta bo och driva näringar. Då händer onekligen att folkmängden i sådana städer minskar och varu- och viktualiepriserna för de arbetande i samma mån stegras när säljarens kostnad ökar. Det mer förmögna herrskapet och allmogen torde reta sig på en del borgare.

Nu kan alla gårdar åter plantera krydd- eller trädgårdar men mycket mindre i Kristinehamn, eftersom de på östra sidan belägna och minst bebyggda tomterna är avbrända. Vem av de förmögna, som oftast är ägare av de bäst belägna tomterna, skulle nu – för att få staden vidgad och utsirad med trädgårdar - vilja byta till sig en annan tomt längre från större gator, torg och vatten?

Lika fullt kan inte slik olägenhet undvikas så länge en god brandordning saknas. Den vars ögon aldrig somnar eller blundar är korad till mästare över staden. Där ska alla gårdar vara försedda med nödvändiga och väl inrättade brandhakar. Men båtshakar är alldeles otjänliga vid en brand. Med dessa brandhakar kan icke torven som här i Värmland är brukligt på tak med den lätthet rivs. Andra tak som i Mariestad och flerstädes bygges av timmer som även gör att vindarna blir rymligare. Förlidet år blev krögaren Röding i Karlstad övertalad att på så sätt inreda sitt brygghus, vilket nu tjänar som ett nyttigt exempel. Timmerkarlarna måste man likväl truga för att de ska följa denna idé; ty de följer i allmänhet fadern och farfaderns omdömen utan tanke på nyheter eller olägenheter. Det är ändå oemotsägligt att sådana vattentak är både en besparing och vid eldsvådor är de förmånligast.

Förutom att man i städerna är försedd med sprutor borde inte gård sakna tjänliga brandhakar och stegar. Även på flera platser i staden borde finnas vattenkar ställda på låga vagnar och i ständig beredskap. Dessutom borde varje hus, efter sin storlek, varje afton utställa ett eller två såar vatten som kunna tillgripas som första räddningsmedel. Man har sett hur starten på en eldsvåda kunnat bli dämpad i sin start innan den fått luft att gripa omkring sig och blivit överväldig.

En större vretmo¹ vid åtminstone varannan tomt tycks var nödvändig för transporter och olika åtgärder, då ett ömt folk oförtrutet vågar sitt yttersta för eldsvådans släckande. Det sker så länge hettan sådant tillåter. Men att var och en, som har en tomt skall lämna vretmo tycks var mycket svårt även för den som äger tre tomter vid en å.

Detta är ett förslag, som både är antagligt och nyttigt och ej heller förknippas med några större svårigheter. Man antar likväl, att någon annan som äger grundligare insikter ville meddela sina tankar i dessa tidningar.

Artikeln refererar till stadsbranden i Kristinehamn den 25 maj 1775

Länk;

<https://tidningar.kb.se/nxht9q5213hf0phn/part/1/page/3?q=brand>

¹ Smalt utrymme i tomtgräns där man vid brand kunde komma i på gårdar.